

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

Den 30. november 2007
Sagsnr.: 39

- ./.
- Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering notat og grundnotat om forslag til Kommissionens forordning om ændring af bilag VI i Rådets forordning (EØF) Nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om anvendelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler. (Komité-sag).

Det forventes, at forslaget vil blive sat til afstemning i Den Stående Komité for Økologisk Jordbrug den 27. november 2007.

Med venlig hilsen

Marie Louise Flach de Neergaard

21. november 2007

Notat til Folketingets Europaudvalg

Forslaget indeholder en tilpasning af bilag VI i økologiforordningen, som omfatter tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer, der må tilsættes eller anvendes under forarbejdningen af økologiske fødevarer ud over de økologiske landbrugsingredienser. Bl.a. foreslås en tilpasning af reglerne om tilsætning af nitrit og nitrat til kødprodukter, herunder en revurdering af brugen af stofferne inden udgangen af 2010 med henblik på en udfasning.

Forslaget behandles i en forskriftskomiteéprocedure (1999/468/EF art. 5) i Den Stående Komité for Økologisk Jordbrug. Det forventes, at forslaget vil blive sat til afstemning den 27. november 2007.

De foreslåede ændringer vedr. nitrit og nitrat indebærer en stramning i forhold til reglerne i forordningen, der skal træde i kraft den 1. december 2007. Forslaget ændrer ikke beskyttelsesniveauet i Danmark. De øvrige tilpasninger vurderes ikke at have sundhedsmæssig betydning, og det samlede beskyttelsesniveau påvirkes således ikke af de foreslåede ændringer.

Danmark er tilhænger af harmoniserede regler på tilsætningsstofområdet, men det er fortsat den danske regerings holdning, at bilag VI, del A og B *bør holdes så kort og restriktiv som muligt*. Vedrørende tilsætningsstofferne nitrit og nitrat lægger regeringen fortsat afgørende vægt på, at reglerne udformes således, at anvendelse af disse stoffer i økologiske kødprodukter forbydes på fællesskabsplan.

Regeringen agter på den baggrund at stemme for forslaget under forudsætning af, at nitrit og nitrat forbydes i økologiske kødprodukter, senest ved en udfasning i 2010, samt at de indtil da gældende grænseværdier for nitrit ikke overstiger de gældende generelle danske grænseværdier.

Grundnotat til Folketingets Europaudvalg

om forslag til Kommissionens forordning om ændring af bilag VI i Rådets forordning (EØF) Nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om anvendelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler. (Komitésag)

Dok.: AGRI/2007/63506 rev 4

Resumé

Forslaget indeholder en tilpasning af bilag VI i økologiforordningen, som omfatter tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer, der må tilsættes eller anvendes under forarbejdningen af økologiske fødevarer ud over de økologiske landbrugsingredienser. Bl.a. foreslås en tilpasning af reglerne om tilsætning af nitrit og nitrat til kødprodukter, herunder en revurdering af brugen af stofferne inden udgangen af 2010 med henblik på en udfasning.

Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Baggrund

Kommissionen har den 14. november 2007 fremsendt forslag til Kommissionens forordning om ændring af bilag VI, del A og B i Rådets forordning (EØF) Nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om anvendelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler, senest ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 780/2006 af 24. maj 2006.

Forslaget er fremsat med hjemmel i Rådets forordning nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler, særligt artikel 5(8) og 13, anden tankestreg.

Forslaget behandles i en forskriftskomiteéprocedure (1999/468/EF art. 5) i Den Stående Komité for Økologisk Jordbrug. Hvis der er kvalificeret flertal, udste-

der Kommissionen forordningen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig mod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede forordningen.

Det forventes, at forslaget vil blive sat til afstemning i Den Stående Komité for Økologisk Jordbrug den 27. november 2007.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Der er med det foreliggende forslag tale om en ændring af forordningens bilag VI, del A og B, senest ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 780/2006 af 24. maj 2006. Denne forordning indfører et fælles EU-regelsæt, som regulerer de tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer, der må anvendes ved tilberedning af fødevarer, som hovedsageligt består af en eller flere ingredienser af vegetabilsk og/eller animalsk oprindelse. Forordningen træder i kraft den 1. december 2007.

Vedtagelsen af forordningen blev ledsaget af en erklæring fra Kommissionen om, at man inden forordningens ikrafttræden ville foretage en revurdering af udestående tekniske afklaringspunkter samt om nødvendigt stille forslag om tilpasninger. Dette er nu sket ved en nedsat ekspertgruppe, som i juli 2007 har udarbejdet en rapport, som anbefaler en udfasning indenfor et begrænset tidsrum, sammenkoblet med at producenterne uddannes i sikre produktionsmetoder.

Kriterier for at optage stofferne i bilaget findes i Kommissionens forordning (EØF) nr. 207/93¹. Ifølge denne kan der kun medtages tilsætningsstoffer og

¹ Kommissionens forordning (EØF) Nr. 207/93 af 29. januar 1993 om fastlæggelse af indholdet af bilag VI til Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om anvendelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler og om gennemførelsesbestemmelser til artikel 5, stk. 4, til nævnte forordning, senest ændret ved Kommissionens Forordning (EF) Nr. 2020/2000 af 25. september 2000.

tekniske hjælpestoffer, uden hvilke det har vist sig umuligt at fremstille eller sikre holdbarheden af de pågældende fødevarer.

I det følgende nævnes de forslåede ændringer:

For visse stoffer foreslås, at de skal opfylde de gældende renhedskriterier, og som noget nyt tillades der et antal tekniske hjælpestoffer, til at kunne fremstille økologisk gelatine. Dernæst foreslås det at tillade at pH-justere Goudaoste og tilsvarende oste med saltsyre, at natriumsorbat må bruges til en økologisk sur ostetype, og at annatoekstrakter må bruges som farvestof i alle cheddaroste. For saltsyren gælder, at der indføres en faglig revurdering af anvendelsen inden 31. december 2010 med henblik på enten udfasning eller en bibeholdelse på listen.

For så vidt angår nitrit og nitrat foreslås, at der indføres en faglig revurdering af anvendelsen inden 31. december 2010 med henblik på en udfasning. E 301 (natriumascorbat) tillades i tilknytning til brug af nitrit og nitrat så længe disse stoffer er tilladt.

Herudover indføres et generelt krav om maksimal tilsat mængde på 80 mg/kg, der ikke, som i de regler, der træder i kraft den 1. december 2007, vil være vejledende, men bindende for producenterne. Dernæst indføres et loft på 50 mg/kg over tilladte restmængder af nitrit/nitrat i visse traditionelle kødprodukter. F.s.v.a. nitrat vil der for enkelte særlige produkter herudover være et maksimalt tilladt restindhold på 10 mg/kg.

Vedrørende sulfitter og svovldioxid i cider og frugtvin foreslås, at det indføres en faglig revurdering af anvendelsen inden 31. december 2010 med henblik på enten udfasning eller en bibeholdelse på listen.

Overordnet set følger forslaget de fleste af ekspertgruppens anbefalinger, bortset fra revurderingen af nitrit og nitrat, hvor ekspertgruppen anbefaler en udfasning, og tilladt brug af saltsyre i økologisk osteproduktion. Her finder gruppen, at der i dag eksisterer alternative tekniske hjælpestoffer, som fx citronsyre og mælkesyre.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Gældende dansk ret

Anvendelse af tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer til fremstilling af økologiske animalske fødevarer harmoniseres per 1. december 2007, når Kommissionens forordning (EF) nr. 780/2006 af 24. maj 2006 træder i kraft.

Området er i dag reguleret ved bekendtgørelse nr. 605 af 15. juni 2006 om økologiske fødevarer m.v.

Konsekvenser

De foreslåede ændringer indebærer en stramning i forhold til reglerne i forordningen, der skal træde i kraft den 1. december 2007. Forslaget ændrer ikke beskyttelsesniveauet i Danmark, idet det forudsættes, at både de fra den 1. december gældende værdier og de foreslåede værdier skal respektere de til enhver tid gældende nationale horisontale regler i positivlisten, der som en konsekvens af, at Danmark fik medhold i miljøgarantisagen, er fastsat som undtagelse i forhold til Diversedirektivet². Herefter er der på fællesskabsplan iværksat en revision af EU-reglerne, som har udmøntet sig i en ændring af Diversedirektivet³, som til dels imødekom de danske synspunkter. Danmark har dog stemt imod ændringen, idet det vurderedes, at grænseværdierne for tilsætning af nitrit til kødprodukter stadig er for høje, og ikke i overensstemmelse med de videnskabelige anbefalinger. Danmark har herefter på ny i august 2007 påberåbt sig miljøgarantien og meddelt Kommissionen, at man ønsker at opretholde de gældende danske regler.

Anvendelse af nitrit i økologiske fødevarer vil i henhold til forslaget desuden forudsætte en konkret tilladelse fra Fødevarestyrelsen, baseret på en vurdering af det teknologiske behov. En tilladelse gives kun, hvis det i det konkrete tilfælde overfor Fødevarestyrelsen godtgøres, at der ikke eksisterer et teknologisk alternativ, der giver den samme sundhedsgaranti og/eller opretholder produktets specifikke kendetegn. Også i det tilfælde, at Danmark ikke imødekommes i den verserende sag om at opretholde nationale regler om tilsætning af nitrit i kødprodukter, vil det således være muligt i konkrete tilfælde at afvise anvendelse af nitrit i danske økologiske produkter, med henvisning til at der ikke er

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/2/EF af 20. februar 1995 om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer.

³ Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/52/EF af 5. juli 2006 om ændring af direktiv 95/2/EF af 20. februar 1995 om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer og direktiv 94/35/EF om sødestoffer til brug i levnedsmidler.

påvist et teknologisk behov. Det vil dog være muligt at importere økologiske produkter, der lovligt markedsføres med nitrit i andre EU-medlemsstater.

De øvrige tilpasninger vurderes ikke at have sundhedsmæssig betydning, og det samlede beskyttelsesniveau påvirkes således ikke af de foreslåede ændringer.

Forslaget har ikke administrative eller statsfinansielle konsekvenser.

Høring

Fødevarestyrelsen har udsendt den 3. revision af forslaget i ekstern høring den 15. oktober 2007.

Forbrugerrådet mener generelt, at antallet af tilsætningsstoffer bør begrænses mest muligt. Principielt finder man, at tilstedeværelsen af stoffer, som tilsættes af ”kosmetiske” årsager bør udelukkes. Dette gælder bl.a. E160b (Annattoekstrakter).

Rådet er imod brugen af nitrit/nitrat, da disse stoffer kan være kræftfremkaldende, og det hilses velkomment, at der nu lægges op til en udfasning.

Medlemmerne af Det økologiske Fødevareråd v/Økologisk Landsforening, Mejeriforeningen og Landbrugsrådet udtaler i egenskab heraf, at der bør anvendes så få tilsætningsstoffer som mulig i den økologiske produktion. Herudover bør nitrit/nitrat ikke anvendes i økologiske fødevarer, og det vigtigste element i forslaget vil derfor være at fastsætte en dato for udfasning af disse stoffer. Endelig er det en belastning for profilen af de økologiske fødevarer og forbrugertilliden, at der tillades brug af farvestoffer i form af Annattoekstrakter E 160b.

Økologisk Landsforening mener, at det vigtigste at få igennem i forslaget er fastsættelse af en udfasningsdato for nitrit/nitrat. Sekundært anbefales brugen af farvestoffet E 160b taget op til fornyet overvejelse, da brug af farvestoffer i økologiske fødevarer er skadelig for forbrugertilliden. Endelig ser foreningen ikke et teknologisk behov for, at saltsyre indføres som teknisk hjælpestof ud fra den betragtning, at listen over tilladte stoffer i økologien skal være kortest mulig.

Fødevarerindustrien fremhæver i høringssvaret de positive effekter på folkesundheden og kødsmag ved brug af nitrit/nitrat i fødevarer. Disse kendsgerninger anbefaler man, at der tages i betragtning ved vurdering af en fortsat brug. Herudover er der opbakning til udmøntning af ekspertgruppeanbefalingerne vedr. muligheder for produktion af økologisk gelatine, regulering af talkum, bentonit og kaolin og udvidet brug af natriumcarbonat.

Mejeriforeningen støtter, at der tillades brug af saltsyre ved produktion af Goudaoste og lignende oste.

DTU, Fødevarerinstitutionen har intet at indvende mod udfasningen af nitrit/nitrat, men anfører at man i overgangsperioden kunne foreslå en nedsættelse fra 80 mg/kg til den danske standard for de fleste kødprodukter på 60 mg/kg. For så vidt angår nitrat bemærker institutionen, at nitratindtaget fra kødprodukter er langt mindre end indtaget fra andre kilder, herunder frugt, grøntsager, vand og andre drikkevarer.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark er tilhænger af harmoniserede regler på tilsætningsstofområdet, men det er fortsat den danske regerings holdning, at bilag VI, del A og B, i overensstemmelse med de danske principper for anvendelse af tilsætningsstoffer i økologiske fødevarer, *bør holdes så kort og restriktiv som muligt*.

Det har været Danmarks holdning, at farvestoffer principielt ikke skal kunne anvendes i økologiske fødevarer. Der arbejdes således for, at farvestofferne udgår eller bliver afgrænset så præcist som muligt.

Fra den 1. december i år – tidspunktet for ikrafttrædelsen af Kommissionens forordning (EF) nr. 780/2006 – vil det være tilladt at tilsætte op til 100 mg sulfid/l i cider, som produceres økologisk. Det har hidtil ikke været tilladt at tilsætte sulfid til danske økologiske produkter. Sulfidbelastningen af forbrugerne bør reduceres mest muligt for at undgå overskridelse af det acceptable daglige indtag (ADI) og mindske risikoen for allergiske reaktioner. På den baggrund ser Danmark det som et fremskridt, at der ved det foreliggende forslag nu indføres en frist for en revurdering af stoffet. Danmark arbejder i den forbindelse for, at der højst tillades 50 mg sulfid/l cider, da denne mængde har vist sig at være tilstrækkelig til langt de fleste typer cider.

Nitrit og nitrat anvendes som konserveringsmiddel, især for at bekæmpe den såkaldte pølseforgiftningsbakterie *Clostridium botulinum*. Tilsætning af disse stoffer til kød kan dog forårsage dannelse af kræftfremkaldende nitrosaminer, hvilket indebærer en sundhedsrisiko, som bør begrænses mest muligt.

Indtil Kommissionens forordning (EF) nr. 780/2006 blev vedtaget, var det ikke tilladt at anvende stofferne i økologiske produkter, og Danmark stemte imod vedtagelsen. Det skal bemærkes, at de danske økologiske producenter i forbindelse med forordningens vedtagelse tilkendegav, at de forsat ikke agtede at anvende stofferne.

Regeringen lægger fortsat afgørende vægt på, at reglerne udformes således, at anvendelse af nitrit/nitrat i økologiske kødprodukter forbydes på fællesskabsplan. Dette er væsentligt for forbrugernes tillid til de økologiske fødevarer. Hertil kommer, at grænseværdien på 80 mg/kg for nitrit, der er gældende i henhold til forordningen, er lempeligere end de 60 mg/kg, der generelt gælder i henhold til den danske positivliste (bortset fra enkelte undtagelser for nogle konkrete produkter). Selvom det nu foreliggende forslag betyder en stramning af de eksisterende regler om økologi, ændrer det ikke ved regeringens principielle holdning til nitrit, som Danmark senest har fremført overfor Kommissionen i forbindelse med regeringens påberåbelse af miljøgarantien.

Regeringen agter på den baggrund at stemme for forslaget under forudsætning af, at nitrit og nitrat forbydes i økologiske kødprodukter, senest ved en udfasning i 2010, samt at de indtil da gældende grænseværdier for nitrit ikke overstiger de gældende generelle danske grænseværdier.

Generelle forventninger til andre landes holdning

Det er usikkert, om forslaget kan vedtages i den nuværende form. Der skønnes at være et flertal imod en udfasning af nitrit/nitrat. Der har endnu ikke været detaildrøftelser og holdningstilkendegivelse af forslagets øvrige punkter.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget er ikke tidligere blevet forelagt for Folketingets Europaudvalg.